

במשעול החסידות

להבין ולהשכיל בדברי רבותינו תלמידי בעש"ט הקדוש

גליון סח | פרשת בהעלותך תשפ"ה

אספה לי שבעים איש

הקב"ה למעלה בעולמות עליונים. כמו כן כשחזרת מתוקנת למעלה, מעידת על הקב"ה ששליט בכל עולמות השפלים. מה שמלאכי מרומים א"י להבין את הקב"ה נמצא בעולמות שפלים כאלה, והנשמה מעידת ע"ז. וכפי עבודתה בעוה"ז כך היא עד, כמ"ש במ"א שאין העדות דוקא בפה, רק האדם עד הוא על הבורא שהוא אחד בשמים ממעל ובארץ מתחת כמ"ש אתה הראת לדעת כו'.

וכפי שניבאו שני הנביאים בסגנון אחד. השפת אמת בהעלותך תרמ"ד. שכל חטאיהם וכישלונותיהם היו עבור הדורות הבאים. שנכנסו לכל אותם המוצבים והמוקמות המסוכנים, המעוררים את ג' המידות הרעות 'תאוה קנאה וכבוד' על מנת לתקנם, ולכן בהכרח יש כישלונות.

ותימה לחשוד דור דעה כזה להיות חלילה פורקי עול מצות... ובודאי המקומות שעברו בני' במדבר המה מקומות מסוכנים מאוד כמ"ש במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון. ואם לא היו הדור ההוא מתקנים המקומות ה' פגם לדורות... ובעבור שהיו מוכנים לתקן זה השורש ה' בהכרח קצת נכשלים שם. כאשר שמעתי כזה מפי מו"ז ז"ל בענין שמשון הגבור לאשר ה' מיוחד לתקן עריות, ה' נכשל קצת. כי ה' צריך להכניס עצמו במקומות מסוכנים. ואותו הדור שהיו מרוחקין מאוד מן הטבע, לכן כל שהרגישו קצת תאוה התאוננו וזכרנו את הדגה כו' חנם כו' ולא היו יכולין לסבול הרהור של פריקות עול כנ"ל. וכן אח"כ באו לחצרות בח' תיקון הקנאה ונכשל קרח בקנאתו על אהרן הכהן. ואח"כ במדבר פארן תיקון הכבוד. ולכן נכשלו המרגלים באמרם היינו כחגבים. וכדאיתא שם לא נוכה למהו רישן. והגם כי בודאי לא כפשוטו חמדו להם כבוד, רק כיון שה' שם שורש מדה רעה של הכבוד היו נכשלים באיזה הרהור מזה. והם הג' דברים קנאה תאוה כבוד שמוציאין האדם מן העולם.

וכך גם בררצ"ה מלובלין בהעלותך - אות ז. המוסיף שלא רק פשוטי העם נכשלו בזאת אלא 'שנגע שמץ הפגם בגדולים'. ובפרט כדבריו הנשגבים - הטעונים הסבר גדול - של הרה"ק מאיזביצא, שענין הכבוד 'הוא מו"מ של גדולי הצדיקים בכל דור'.

ויהי העם כמתאוננים פירש בזה הרמב"ן בשם הראב"ע שהוא מלשון און ולא נאמר איזה עון. והנראה שהיה להם כעס ותרעומות בלב ועל זה נאמר רע באזני ה'. כי על המעשה בפועל נאמר רע בעיני ה', ועל מחשבות ותרעומות בלב שייך רע באזני ה'. וזה נקרא רע כמו שנאמר והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך. ותרעומתם היתה מה שהביאם למדבר שמים. ועל זה היה ענשם ותבער בם אש ה' מדה כנגד מדה שהסתעפות הכעס הוא אש כמו שנאמר וחמתו בערה בו... ותאכל בקצה המחנה בקצינים שבמחנה, מפני שנגע שמץ הפגם בגדולים כנ"ל. והאספסוף אשר בקרבו התאוה תאוה וכו', היינו שמץ פגם התאוה ונגע גם כן בגדולים כאמרם ז"ל והאספסוף אלו הסנהדרין. ואחרי זה נזכר ותדבר מרים ואהרן במשה, והיינו שמץ פגם הכבוד והיה הפגם בהיות קדושים בישראל באהרן ומרים כמו ששמענו על זה מרבינו מאיזביצא זצ"ל שהענין הכבוד הוא מו"מ של גדולי צדיקים בכל הדור.

ונשאו איתך: והנה המאורע הגדול בפרשתך אחרי שהחלה נסיעתם מזה ה' דרך שלושת ימים, הוא מינוי שבעים הזקנים להקל על משרע"ה, ונשאו אתך במשא העם ולא תשא אתה לבדך. אחר טענתו הגדולה להקב"ה, 'לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד הוא ממנו', אחרי שהם באו בבקשת 'מי יאכילנו בשר'. הטענה הקשה שהזכיר להם אותה פעמיים בפרשת דברים, 'איכה אשא לבדי טרחה משאכם וריבכם'. וכבר עמד הרמב"ן במדבר פרק יא פסוק יז. מה הייתה תועלת הזקנים למשרע"ה וכתב שם ע"ד הפשט, שהם גם היו מעורבים ומיוודעים ישירות בנבואותיו של משרע"ה מהקב"ה, ויכולו כל אחד לקדם זאת בשבטו שממנו בא, וגם לקבל את 'תלוות' העם על אותם נבואות ועניינים, ובכך 'לא ישא משה לבדו' בהסברה ובהסדרת תלוותיהם. יעו"ש. אמנם עדיין יש להבין מאוד מה הייתה טענת משרע"ה בדבר אי יכולתו לשאת את משא העם שיצטרך לעזרת הזקנים והשופטים. וכפי שהביא רש"י מהמדרשים בדברים פרק א פסוק ט. וכל מילה נוספת מיותרת.

אפשר שלא היה משה יכול לדון את ישראל אדם שהוציאם ממצרים וקרע להם את הים והוריד את המן והגזי את השליו לא היה יכול לדונם. אלא כך אמר להם ה' אלהיכם הרבה אתכם הגדיל והרים אתכם על דייניכם נטל את העונש מכם ונתנו על הדיינים.

והנה אף אחר דברי הרמב"ן שם פסוק יב בהגדירו היטב את שלושת התפקידים של מנהיג בישראל כלפי הציבור שלו. ללמוד את התורה וההלכה וסודותיהם, להתפלל עליהם, ולדון במריבותיהם. עדיין צריך להבין מה התירוץ ומדוע מי שעשה את כל

כי לא יצדק לפניו כל חי: פרשת בהעלותך והמשך הפרשיות שאחר חג השבועות ומ"ת מסיימות את העניינים האחרונים של קדושת המשכן הכהונה והלוויה, וסדר מחנה ישראל ונסיעתם לכיוון ארץ ישראל, ומתחילות את סדר הכשלונות מכמירי הלב, שחזרו ונשנו וגם הלכו ועלו, החמירו והגיעו לכל הדרגות של ישראל מקצה העם והאספסוף, עד משה ואהרן ע"ה, כדברים הנוראים במיה"ש בהעלותך ח"ב.

בספר במדבר נרמז כי לא יצדק לפניו כל חי, שאפילו נפשות יקרות אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. שבפרשה זו כתיב ותאכל בקצה המחנה בקצינים שבמחנה, ובפרשת שלח כתיב חטא מרגלים כלם אנשים ראשי בני ישראל שהיו תועי לבב ולא ידעו דרכי ה', וכן פרשת מקושש, ובפרשת קרח שפקח היה ועינו הטעתו, ובפרשת חקת כתיב מי מריבה על משה ואהרן, ובפרשת בלק על זמרי בן סלוא שהיה נשיא.

ומובן מאלו לכל בר דעת שאין לנו כל מושג בשיחם ושיגם והלכי רוחם של הדורות שלפנינו, אף רק אלו שהיו לפני מלחה"ע השנייה. מצד אחד, אין לנו מושג פשוט והרגש קל בקשיי חייהם הגשמיים שהיו תלויים להם תמיד מנגד ברעב ועוני במחלות ובפגעים אחרים, וגם בחייהם המדיניים בפחד ומורא מהגויים והפריצים הרשעים. ומצד שני, בודאי איננו יכולים לתאר לעצמנו את מסירות נפשם ומחויבותיהם לתורה ולעבודת ה'. את גודל תפיסת אלקותם באמונתם הטהורה בעת שהיו לפנים צדיקי אמת ועוד נראו בחוש אי אלו סימנים לכל העולם הנסתר והשארית הנפש. וכש"כ לא בדורות שלפניהם ובודאי לא בדור הדעה שיצא ממצרים. אין אנו עוסקים בזאת אלא מנקודת מבטם של צדיקי החסידות שהיו בעצמם שרפי מעלה, כפי שכתבו והורו לנו בספריהם. וגם בספריהם אנו כמו ילד קטן הלומד חומש ורש"י רק לפי הבנתו הקטנה והפעוטה שגם היא יש לה מקום מזעיר בתוך הע' פנים שבתורה שבכל דור.

עומד על ד"ת: היו כל הכשלונות הללו במשך ארבעים שנות המדבר רק בכדי לגרום לקביעות ד"ת' שיהיו 'בקביעות גמור' בלב ובגוף ולא רק במוח ובראיה. קביעות ד"ת' שאינה באה אלא אחר כשלונות המלווים בצער ו'סבלנות'. (סבל). קביעות הנקראת 'עומד על ד"ת' המובנים לו באמת שהם השייכים אליו, כמו האדם ה'עומד על דעתו' דהיינו שבהתבררותו הוא מכיר את עצמו וענינו באמת יותר מעשית (ריאליה) ופחות מנגיעות והטיות שממידות אנוכיות. וכן 'עומד על דעת רבו' אחר ארבעים שנה. וענין זה הוא גם בפרט כל יהודי וגם בכללות ישראל יחדיו שהוא נשוא פרשתנו. (ובמאמרם הבאים א"ה נשווה בין ה'כללות' וה'פרטות' שבעניינים אלו). וכמ"ש במיה"ש (ח"ב דברים ד"ה אחד עשר יום מחרב)

היינו כי ענין קבלת התורה הוא; שקנו דברי תורה במחשם ושכלם ודעתם, וארץ ישראל רומז לקביעות דברי תורה בגוף כיתד שלא תמוט, וזה שאמר להם משה רבינו ע"ה בעת שקבלתם התורה בחורב נדמה לכם שנקבע בלבבכם ואין שום מרחק בין המוח להלב, כי אחד עשר יום מחרב והם הלכו בג' ימים כמו שמפורש רש"י ז"ל, אבל באמת יש מרחק רב מהמוח לקביעות בלב. והמרחק היא כל המ' שנה שבמדבר וכל המכשולים שהיה להם אז, ועל ידי זה נודרך לבם שיהיה ראויים ליכנס לארץ ישראל ולקביעות דברי תורה, כי אין אדם עומד על ד"ת אלא אם כן נכשל בהם, כדאיתא בגמ'. וכל הצער והסבלנות שהיה להם היה כדי שאח"כ יקבעו ד"ת בהם בקביעות גמור.

נשמות גבוהות בגופים עכורים: וכשלונות המדבר הם ראשית לכול (כפי שהבאנו

באורך בגליונות הקודמים) הם ראשית לכול מטבע האדם הראשוני והיסודי והמידות האנוכיות המושרשות בו מהולדתו לצורך קיומו הגופני והנפשי. והם מידות התאוה הקנאה והכבוד, מידות המונעות ממנו 'לעסוק בדברי תורה' בקביעות, ולא רק בלימודם אלא בעיקר בקביעות קיומם בעשיית רצון השי"ת בשלימות. ואף וכלל שיש ליהודי נשמה גבוהה ביותר, יתכן ויש לו גם 'גוף עכור ביותר' הצריך תיקון ביותר, שלכן נועדה נשמתו הגבוהה, בכדי שאחר תיקון הגוף השלם ותרומת והתרוממות מידותיו לשי"ש, יהיו הנשמה והגוף עדות חיה בעצם היותם, על מציאות ה' הכפולה בתפיסתנו. דהיינו גם על מציאותו בעולמות העליונים ה'סובבת כל עלמין', וגם על מציאותו בעולמות השפלים, ה'ממלאות כל עלמין'. וכמשפ"ת להלן. כבשפת אמת מצויר תרס"ג.

וכן הוא גם בנפשות בני". כמו שמצינו בדורות הראשונים שהיו נשמות גבוהות וגופים שלהם היו צריכין תיקון ביותר כענין שכ' אחר וקדם צרתני והקב"ה מכניס נשמה גבוהה בגוף עכור כדי לתקן זה הגוף. כי בני"ה הם עדים על הקב"ה כמ"ש אתם עדי. וכמו שמעידין בעוה"ז על הקב"ה, מאחר שהנשמה באה מלמעלה, מעידת על קדושת

הנפלאות האלה לא יוכל לקחת את האחריות השיפוטית על ישראל, וכש"כ ללמדם תורה ולהתפלל עליהם ולדונום.

ומעם טרחכם ומשאכם וריבכם על דרך הפשט רמז משה רבינו להם שלשת הדברים שאמר ליתרו שהיה הוא עושה לעם כמו שפירשתי שם והזכיר לישראל ברמז, אמר 'טרחכם', כנגד הוודעת את חוקי האלהים ואת תורותיו, כי טורח גדול היה ללמד ליוצאי מצרים החוקים והתורות ופירושם וביאורם וסודם. והזכיר 'משאכם', כנגד לדרוש אלהים, שהוא ענין תפלה שמתפלל עליהם, והוא מלשון ונשאת תפלה, ואל תשא בעדם רנה ותפלה. 'וריבכם', כפשוטו עניני המשפטים.

וזה אחד המקומות הרבים שאף לצורך הפשט הפשוט בתורה נדרשים אנו לתורת הבעש"ט ותלמידיו.

שפע גשמי: וכתב הרצ"ה מלובלין בספר דברי סופרים - אות לא. שמשמע"ה בבחינתו הגבוהה לא היה יכול להמשיך רק שפע של תורה ודעת ולא היה שייך לשום שפע של גשמיות, הנדרש לצורך לימוד התושבע"פ שהיה הייתה בחי' הזקנים שקיבלו ממנו.

פרנס הדור - השפע שיש לו, הוא ממשיך {רק} אותו השפע לכל הדור, כמשה רבינו ע"ה דשפעו היה בדעת המשיך כן לכל דורו שהיו דור דעה. ואמר מאין לי בשר לתת וגו' כי הוא לא היה לו שפע בזה שיוכל להשפיע לכל ישראל, ועל כן אמר לא אוכל אנכי לבדי וגו' וסיים ואל אראה ברעתי, היינו שהוא היה מרוחק מכל גשמיות ולא היה לו שייכות להשפעת בשר גשמי. ואם {יהיה ה} פרנס לפי הדור כמו שאמרו בערכין (י"ג) ויהיה גם הוא {מחוייב ו} צריך לשפע כזה, זה נחשב רעה גדולה לגביה. ועל כן מינה שבעים זקנים שיוכלו להמשיך שפע גשמי... שהוא צריך לתורה שבעל פה. כמו שאמרו בעירובין: אי קרצתן כינה לא תנאי, ובהוריות: חמרי וריחני פקחין, ובבבא קמא: האי דלא אמרי באורתא דלא אכלית בשרא דתורא, ועל כן הם יוכלו להשפיע בשר. ושלמה המלך ע"ה שהוא שורש החכמה תתאה, היה לו גם כן עושר גדול וכן השפיע לכל ישראל כמו שנאמר, וישם הכסף בירושלים כאבנים, כי מלכי ישראל וראשיהם נקראים פרנסים שהם מפרנסים לדורם ורועים כרועי הצאן שהם מרעים הצאן וממשיכים שפע להם.

והם דברי הבעש"ט כפירושם שבתולדות י"י, שהשראת השכינה בחי' רוח המקום' שאינה שורה ונחה על הדור רק בשביל ראש הדור, ולכן ההשראה היא רק כפי סוג ורוחו של ראש הדור. כפי שהובאו בהגהות מקור מים חיים בבעש"ט עה"ת - פרשת וישלח

ובצפנת פענח דק"ב ע"ד, וז"ל, כי ראשי הדור הוא צינור להשפיע על ידו לאנשי דורו דוגמת משה רבינו עליו השלום שנאמר ואצילתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם כו... וכמו ששמעתי ממורי זלה"ה כל שרוח המקום נוחה הימנו, ר"ל שרוח המקום נוחה הימנו לאנשי דורו... כי המקום ברוך הוא משרה רוחו על הדור בשבילו, שהוא מרכבה לקדושה עליונה, וממנו נמשך רוח המקום לבני דורו שנוחה ושורה עליו, והוא שאמרו רוח המקום נוחה הימנו ודפח"ח.

אחדות וריבוי: ואם כי גם אצילות רוחם הייתה ממשרע"ה, הנה ההבדל בין הנהגת תושב"כ של משרע"ה לבין ההנהגת תושבע"פ שרצו בה ישראל, היא כפי שכתב בשפת אמת בהעלותך תרל"ח. שהנהגת משרע"ה כ'איש אלוקים והוריד תורה משמים לארץ' במדבר הייתה 'באחדות גמור', ואילו ישראל שהחלו 'במדריגת באי הארץ' שהיא עניין תושבע"פ. הייתה להגיע אל האחדות דווקא מהריבוי של שבעים איש. 'קִיבוץ הפרטים לעשות מהם אחדות'. והם נבניאונתם התאחדו אל משרע"ה מתוך הריבוי.

במדרש אספה לי שבעים איש ה'ד' הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה כו'. דכתיב לא אוכל אנכי לבדי כו' וכי אמר כן מרע"ה כדי להקל טורח עצמו ח"ו. אבל הענין הוא שמרע"ה ה' הנהגתו באחדות גמור וכמ"ש ויהי בישורון מלך דקאי על משה בהתאסף כו'. וכשהי' חטא בישראל נפרד האחדות ולכן לא נמשכו אחר הנהגת מרע"ה כי נפלו ממדריגה זו. ולכן נאמר אספה לי שבעים איש. אף כי מרע"ה אמר רק לא אוכל לבדי ולמה הוצרך שבעים איש. אבל באמת נמסרו בני' עתה למדריגה אחרת והיא הנהגת שבעים איש. דיש הנהגה באחדות ממש. ויש הנהגה על ידי קיבוץ הפרטים לעשות מהם אחדות. וזה ענין שבעים איש שנעשה מהריבוי אחדות. לכן נאמר איש לשון יחיד. והוא ענין תורה שבע"פ. שמרע"ה ה' ענין תורה שבכתב אחדות ממש. וע"ז נרמז הבונה בשמים כו'. שמרע"ה ה' איש אלקים והוריד תורה משמים לארץ. ואגודתו על ארץ יסדה הוא תורה שבע"פ התחברות הפרטים לעשות מהם אחדות כנ"ל. וזה שבעים איש כנ"ל. ועתה התחילו בני' להיות במדריגת באי הארץ שהוא ענין תורה שבע"פ כנ"ל:

ולכן כמו שמביא בבאמ"ח בפ' דברים, משה המוגיד מולאטשוב, ישראל הם שביקשו את מינוי הזקנים. כדי שיהיו קרובים אליהם וישאו להם פנים בצרכיהם ועניניהם. {ואין הכוונה ח"ו לשוחד ומשוא פנים} ומשרע"ה טען להיפך שימנעם הקב"ה מואת. יעוש"ב.

השורש תלוי בענפים: וכל זאת בשל העניין הידוע של תפיסת מציאות ה' שבישראל העומדת באמונתו על שני יסודות. התפיסה העליונה ה'סובבת כל עלמין' שאינה יכולה להיתפס בהבנת שכלנו אלא לסבוב אותה מסביב, שהיא האמת והמציאות המוחלטת שמבלעדיה לא קיים דבר. והיא בחינת המציאות העליונה והיחידה הקיימת. הנקראת בלשון הקבלה והחסידות 'יחודא עילאה', שעליה אנו מעידים בפסוק הראשון

בקר"ש; ה' אחד. היא ה'אחדות גמורה'. התפיסה השנייה היא מציאות ה' התחתונה, שמוכנים שונים ממנה כאלוקים יחיד רב ושליט על כל הנעשים והעושים, יכולים להיתפס בשכלנו על ידי התורה והמצוות, האמונה וההשגה שבהם. תפיסה שאותה אנו מחזיקים ומפרסמים באמצעות שמו ועול מלכותו הנקרא ומתקבל ומתאמת רק על ידי כולנו יחד. תפיסה הנקראת בספה"ק 'יחודא תתאה', ועליה אנו מעידים בפסוק השני שבקר"ש 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'. שהיא 'קִיבוץ הפרטים לעשות מהן אחדות'. התפיסה העליונה היא 'השורש וגוף הבניין', ומכל מקום אין התחתונים יכולים להיאחז בה אלא מתוך התפיסה התחתונה במציאות ה' המתפרסת ומוחזקת רק על ידי כולם יחד. התפיסה התחתונה שהיא הענפים המתפרדים שצריכים לאגדם. כבשפת אמת בהעלותך תרל"ט.

במדרש אספה לי שבעים איש הבונה בשמים מעלותיו כו' ואגודתו על ארץ יסדה. משל לבנין ע"ג ספינות קשורות כו'. פי' שורש התורה הוא אחדות ממש והוא מדרגת מרע"ה. ונק' גוף הבנין שא"י להתפרד ובשמים שהוא אחדות אחד אש ומים, כן התורה נמשלת לאש ולמים. אבל למטה מתפרדין הענפים וצריכין לאגוד אותם על ארץ שזה היסוד וקיום שורש האילן גם למעלה שיוכל השורש לעמוד על היסוד למטה, כי בלי זה ח"ו. נסתר השורש ואין התחתונים יכולין לאחוז בו כלל. ז"ש ואגודתו כו'... ומרע"ה ראה שאין בני' נמשכין אחר בחי' עליונה שרצה להנהיגם, שהרי מן בזכות משה. וכיון שמאסו בזה המאכל הוצרך להיות בחי' ואגודתו ע"י ע' איש כנ"ל.

וכמו שאנו רואים בזמנינו, שאף שישנן בכל מדינה אמיתות פנימיות מוכחות ועצות גדולות בהנהגת עניני כלכלה או בטחון וגם בעניני חברה וחינוך, הידועים לאנשי מדע וחכמה, ושביישומן תבוא רווחה גדולה בתחומים אלו לכל תושביהם. הנה א"א להוציאם לפועל עד שישכנעו את רוב העם באמיתות אלה, שיעביעו בעדם ובעד הדוגלים באותם אמיתות לשלטון מרצונם הטוב ואז יוכלו לבצעם לרווחתם. ואם לא השתכנעו, א"א לעשותם ואין לכל תושבי המדינה שום אחיזה והנאה מאותן אמיתות. ואף שהן אמיתות מוכחות מצד עצמן לכל מבין, הנה יצטרכו ע"י אנשים וזקנים המעורבים עימם לשכנע אותם את ההמונים לא באמיתות גבוהות ונעלות אלא לפי דעתם והשגתם הפשוטה והמגושמת שאותן עצות ואמיתות טובות להם לכל אחד מהם לסוג אופיו וצרכיו בשפע הגשמי, השונים והמתפרדים מאיש לאיש לפי שקיעות השונה בשלושת התאווות היסודיות הנ"ל. ואין הכפייה מועלת - מעבר למינימום נמוך מאוד - להוציא לפועל את אותן אמיתות כלכליות וחברתיות וכו' הדורשות שיתוף פעולה ורצון טוב דווקא מצד כולם יחד, אף אם הכופה הוא אדם חכם מאוד. וככל שחפוש הבחירה יותר גדול כך יותר תלויים אמונתם אלו ברצון העם כולו. ולפעמים יירשו ח"ו תושבי המדינה לצרות איומות ונוראות לצאת מתאווהיהם וקנאותיהם ומלמות הכבוד המדומה, עד שישתכנעו כולם כאחד לדעתם המיוחדת והאמיתית של אותם אנשי מדע וחכמה. וכך גם תלויה כל תפיסת אמת מציאות ה' העליונה והיחידה, בתפיסה התחתונה המוחזקת על ידי ישראל שתהא מקובלת על כולם יחד. כבשפת אמת בהעלותך תרמ"ג.

בפסוק אספה לי שבעים איש כו' ובמד' הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה לפטרין בניו על גבי ספינות כו' אספה לי הוא בניים' שהיא לשם שמים שכשמתאספים בני' לשמו ית' בעבור כי יודעים כי הבנין בשמים תלוי בהם והוא לשם שמים. אז סופה להתקיים פי' שמעוררין את השורש למעלה שזה הסוף והתכלית המבוקש מכל עבודת האדם. והבורא ית' ש' קשר דברים רוחניים במעשה התחתונים. ולא עוד רק כל מה שיוצא יותר בגלות ומתחזקים בתורתו ית' מעוררין עוד יותר. וז"ש כי אותן הזקנים שסבלו העבודה במצרים ומוכים בשביל בני'. וכו' עתה לתקן מה שגם מרע"ה אמר לא אוכל כו' שהוא איש האלקים בחי' שמים ממש. וע"י האסיפה בחי' אגודתו על ארץ נתיסד הפלטין והוא כביכול כחו של משה רבינו ע"ה כמשל המד' שהפלטין תלוי בקשירות הספינות.

וכמו שאנו רואים שאם בדורות הראשונים של תלמידי הבעש"ט, היה מוגדר עניין היהדות באמונה בהנהגת צדיק יחיד שבאותו הדור ובאותו המקום של קיבוץ היהודים המסויים. שהם צדיקים שהיו קרובים אל האמת והאור היחידים והאחדותיים של הבעש"ט. וכך גם היה אצל הגר"א ותלמידיו ראשי הישיבות והגאונים שבליטא. הנה בדורות האחרונים לפני ואחרי מלחה"ע הראשונה, התחדשה הגדרת היהדות החרדית כאמונה בהנהגה מאוחדת בראשות האמרי אמת והחפץ חיים זצלה"ה, שהייתה ההנהגה היחידה של כמעט כל צדיקי וראשי הישיבות והגאונים של הדור בכל קיבוץ היהודים הגדול והעיקרי שבאירופה, שהביאו באחדותם - בבחי' זלע"ז לרשעים שהתאחדו לפניהם - את כל הברכות שיש לנו עד לדור הזה. ברכות ועניינים שהסכימו לכך אח"כ גם כל הצדיקים. ואנו רואים שאיכות הדור תלויה תמיד בעד לכמה יחידות הנהגה מאוחדת הנהגתם. דהיינו עד להיכן הם יכולים להתאחד ב'קיבוץ הפרטים לעשות מהן אחדות'. כבשפת אמת בהעלותך תרנ"ז.

בפסוק אספה לי שבעים איש ובמד' שהיו אותן השוטרים שבמצרים דכתיב בשבעים נפש ירדו כו' מצרימה וזהו המספר בשבעים הוא בחי' נפש ובה ה' בגלות מצרים. אח"כ נתעלו לבחי' רוח זהו בחי' י"ב שבטים ד' דגלים לד' רוחות. ובבחי' זו כתיב בהתאסף ראשי כו' יחד שבטי ישראל. ואחר החטא נפלו ממדריגה זו ואמרו נפשנו יבשה וראשנו ייבש, ויכולי להמשיך אחר מדרגת משה רבינו ע"ה שהוריד להם חמץ מאלו מלאכי השרת דכתיב בהם עושה מלאכיו ורוחות כו'. וירדו לבחי' נפש והוצרך להיות הנהגתם בבחי' שבעים איש הנ"ל.